

Innehåll

	Inledning	11
1	Vad är "regleringar"?	11
1.1	Varje författare som använder begreppet måste ange den precisa innebörden i sin framställning	11
1.2	Regleringar i olika former	12
2	Utgångspunkter, frågor och uppläggning	12
I	Historisk tillbakablick	15
II	Olika sätt att se på regleringar	18
1	Litteratur om regleringar — några noteringar	18
2	Förhållandet mellan reglerare och reglerade	22 \
3	Stiglers teori om offentliga regleringar	23
4	Förhållandet mellan Stiglers teori för offentliga regleringar och Public-Choice-skolans synsätt	25
5	Hur skall avreglering förklaras?	25
6	"Järntriangelteorin" och dess konfrontation med amerikansk verklighet	26
III	Lagar och regler som förutsättning för ekonomisk effektivitet och som medel för att nå även andra mål	28
1	Kan det finnas skäl eller motiv för att reglera?	28
2	Det finns ett nödvändigt minimum	28
3	Motiv att gå längre än till nödvändigt minimum. Idén om ett optimum	30
3.1	Vilka typer av motiv finns?	30
3.2	Effektivitetsmotiv	31
3.2.1	Externa effekter	31
3.2.2	Marknadsdominans eller konspiration mot den fria konkurrensen	32
3.2.3	Regleringar för att motverka biverkningar av annan politik	34
3.2.4	Brist på kunskap i informationsspridningen	34
3.2.4.1	Genuin brist på kunskap	34
3.2.4.2	Ojämnt fördelad kunskap mellan köpare och säljare	36
3.2.5	Människor tilltros inte förmågan att förstå sitt eget bästa	38
3.2.6	Motivet att utjämna sysselsättningsvariationer och andra makroekonomiska motiv	38
3.2.7	Önskan att trygga viss försörjning	39
3.3	Fördelningsmotiv	39
3.3.1	Ojämna styrkeförhållanden	39
3.3.2	Önskan att åstadkomma en jämn fördelning även bortsett från ojämna styrkeförhållanden	40
3.4	Värnandet om gruppintressen	40
3.5	Kombinationsfall	41

IV Olika regleringsmetoder 42

- 1 Regleringar av olika slag och andra offentliga ingrepp samt deras syften 42
- 2 Om mål- medelhierarkier 42
- 3 Tekniska regleringar och marknadsregleringar 43
- 4 Lagar, förordningar, föreskrifter och allmänna råd 43
- 5 Tekniska regleringar av olika slag – resultatnormer och metodnormer 44
- 6 Marknadsregleringar av olika slag 46
- 6.1 I vad mån är tekniska regleringar samtidigt marknadsregleringar? 46
- 6.2 Prisregleringar 47
- 6.3 Volymregleringar 48
- 6.4 Etableringskontroll 49
- 6.5 Regleringar som avser andra villkor än pris 50
- 6.5.1 Offentliga föreskrifter 50
- 6.5.2 Överenskommelser mellan myndigheter och branschorgan 52
- 6.5.3 Offentligrättslig status till vissa organisationer 52
- 7 Produktion i offentlig regi 53
- 8 "Öronmärkta" villkorade bidrag 57

V Nås målen med medlen? 58

- 1 Måluppfyllelse och biverkningar 58
- 2 Möjliga samband mellan medel och mål 58
- 3 Närmar man sig alltid uppsatta mål med hjälp av metodnormer? 59
- 4 När man eller närmar man sig uppsatta mål med resultatnormer? 59
- 5 Närmar man sig uppsatta mål med hjälp av marknadsregleringar? 60
- 5.1 Frågans komplexitet 60
- 5.2 Prisregleringars måluppfyllelse 60
- 5.2.1 Minskar inflationstakten? 60
- 5.2.2 Verkar prisregleringar utjämnande? 61
- 5.2.3 Motverkar prisregleringar spekulation? 63
- 5.3 Närmar man sig målen vid reglering av andra villkor än priserna och annat beteende än prissättningen? 65
- 5.3.1 Vilka motiv kan ha funnits bakom regleringarna? 65
- 5.3.2 I vad mån nås syftena med regleringarna av utbudets egenskaper och av säljarbeteende? 67
- 5.4 Närmar man sig målen vid volymregleringar? 69
- 5.5 När man ökad måluppfyllelse med hjälp av etableringskontroll? 72

VI Regleringarnas övriga verkningar 79

- 1 Statiska allokeringseffekter 79
- 2 Regleringarnas direkta administrativa kostnader hos regelgivare och regelmottagare 83
- 3 Ett annat sätt att se på administrativa kostnader – något om regleringarnas informationskostnader 86

4	Dynamiska allokeringseffekter	86
4.1	Inledning	86
4.2	Vilka företag skulle inte överleva till följd av regleringar?	87
4.3	Verkningar på investeringarna	88
4.4	Verkningar via osäkerhet om spelreglerna	89
4.5	Verkningar på ekonomins omvandling via "skapande förstörelse"	90
4.5.1	Regleringar, utveckling och tillväxt	90
4.5.2	Det darwinistiska paradigmet och optimeringsparadigmet	91
4.5.3	Hur skiljer sig en ekonomi under utveckling från en ekonomi där nytt kunnande och nya idéer för länge sedan har upphört att komma?	92
4.5.4	Experimenterandet med nya produkter	93
4.5.5	Empiriska studier rörande nyetableringar, utveckling och tillväxt	93
4.5.6	Slutsatser vad gäller vissa regleringars verkningar: Experimenterandet med nya produkter och därmed nya problemlösningar kan hämmas	94
4.6	Verkningar på initiativviljan	95
5	Verkningar på fördelningen	95
6	Vidare systemverkningar	96
6.1	Vilka värderingar och synsätt kommer att etableras?	96
6.2	Debatten i ett överreglerat samhälle	97
6.3	Vilka blir makthavare i det överreglerade samhället?	98

VII Alternativa medel att nå uppsatta mål 100

1	Regleringspolitikens måluppfyllelse och biverkningar	100
2	Alternativa metoder att nå effektivitetsmål	100
2.1	"Marknadskonforma metoder" i förhållande till "marknadsfientliga ingrepp"	100
2.2	Metoder att komma tillrätta med externa effekter	101
2.2.1	Miljöavgifter	101
2.2.2	Handel med utsläppsrättigheter	105
2.2.3	Utvidgning av områdena för äganderätt och servitut	105
2.3	Hur skall man komma tillrätta med problem skapade av marknadsdominans?	107
2.3.1	I vad mån beror marknadsdominans på att marknaden inte fullt ut tillåtits fungera fritt?	107
2.3.2	Politik i syfte att eliminera marknadsdominans eller att kontrollera marknadsdominerande företag	109
2.4	Hur skall man komma tillrätta med problem orsakade av bristande eller ojämnt fördelad information?	111
2.4.1	Problemlösningen överlämnas till marknaden?	111
2.4.2	Skall det allmänna subventionera framtagande och spridning av information?	112
3	Alternativa metoder att stärka de svaga i förhållande till de starka	114

- 3.1 I vad mån är svaghet symptom på "inlärld hjälplöshet"? 114
- 3.2 Hur får vi starka, självständiga individer? 114

VIII Förändringsstrategier 115

- 1 Intressekonstellationer 115
- 2 Politiska entreprenörer 117
- 3 Vad sker vid förändringar? 118
 - 3.1 Vad är konkretiserbart innan något konkret har inträffat? 118
 - 3.2 Vilka vinner/förlorar på kort och på lång sikt? 119
 - 3.3 Kan någon sägas ha rätt till de förmögenhetsvärden som en reglering ger upphov till? 120
- 4 När har det gått att bryta "järntrianglar"? Den amerikanska avregleringsvägen som exempel 122

Referenser 125

Index 133